

Ačkoliv školám chybí systematická příprava na vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem, většina z nich převážně úspěšně zvládá jejich začleňování. Bylo však zjištěno, že pedagogové disponují dovednostmi, které jim umožňují tyto děti úspěšně zapojovat do činností, jen v 63,8 % navštívených škol. Prostor pro zlepšení je také v informovanosti pedagogů – na dvou pětinach škol pedagogové neměli přehled o tom, kam nebo na koho se v případě potřeby obrátit.

2.3 Závěr

Mateřské školy navštěvuje cca 10 400 dětí s odlišným mateřským jazykem, přičemž přibližně čtvrtina z nich potřebuje podle ředitelů a ředitelky mateřských škol nějakou jazykovou podporu. Děti s odlišným mateřským jazykem navštěvují necelé dvě pětiny ze všech mateřských škol. V rámci jazykové podpory dětem s odlišným mateřským jazykem dominuje individuální přístup pedagoga, kurz nebo doučování češtiny nabízí okolo dvou pětin mateřských škol, ať už v době běžných vzdělávacích činností nebo mimo ně. Podíl škol, které nabízejí jazykové doučování, je výrazně nižší než v základním a středním vzdělávání, ačkoliv právě předškolní věk je pro rozvoj komunikačních dovedností klíčový.

Na rozdíl od základních a středních škol, kterým nejvíce chybí podpora v oblasti financí, spatřují ředitelé a ředitelky mateřských škol nejvyšší potřebu podpory dětí s odlišným mateřským jazykem ve větším prostoru pro individualizaci výuky (méně dětí ve třídě, asistent pedagoga) a v oblasti výukových materiálů pro děti. Zároveň necelým 60 % ředitelů a ředitelky současný systém financování podpory dětí s odlišným mateřským jazykem nevyhovuje a objem finančních prostředků považují za nedostatečný.

Systematicky nastavený postup jazykové podpory měla pouze polovina navštívených mateřských škol. Současně lze konstatovat převahu individuální podpory učitelů a učitelky při vzdělávání (např. přizpůsobení metod a nabídky vzdělávání přítomnosti dítěte s odlišným mateřským jazykem ve třídě). Přímo na osvojování češtiny byly aktivity zaměřeny pouze v 15 % škol. V mateřských školách byla zaznamenána snaha vyučujících zapojit všechny děti včetně dětí s odlišným mateřským jazykem do realizovaných aktivit. Vysoký podíl škol přizpůsoboval obsah vzdělávání jazykovým možnostem dítěte, využíval vizualizaci a aktivizační metody. Ve dvou třetinách škol byly třídy připraveny na přítomnost dětí s odlišným mateřským jazykem a tuto přítomnost reflektovaly, současně také kladly důraz na aktivity, které posilují vazby mezi dětmi.

Většina mateřských škol informovala zákonné zástupce o výsledcích vzdělávání a pokroku dětí s odlišným mateřským jazykem, překlady důležitých dokumentů nebo jejich elektronická verze jsou zatím využívány pouze v malé míře. Prostor pro zlepšení byl identifikován také v oblasti personálních podmínek školy, kdy učitel či učitelka češtiny jako druhého nebo cizího jazyka byli k dispozici pouze v 15 % škol, další vzdělávání pedagogických pracovníků bylo zaměřeno na vzdělávání dětí s odlišným mateřským jazykem nebo dětí cizinců pouze ve 30 % škol a ve dvou pětinach škol učitelé neměli dostatečné informace, kam se v případě potřeby obrátit, případně jim dovednosti pro práci s dětmi s odlišným mateřským jazykem chyběly.

I přes uvedené příležitosti ke zlepšení byl zjištěn významný počet mateřských škol, kde byl přístup k dětem s odlišným mateřským jazykem hodnocen jako příkladný, případně představoval silnou stránku školy.